

SCHEMNITIENSIS 2016

5. MEDZINÁRODNÝ HUDOBNÝ FESTIVAL HUDOBNEJ A UMELECKEJ AKADÉMIE JÁNA ALBRECHTA
BANSKÁ ŠTIAVNICA, APRÍL – JÚL 2016

FESTIVAL SA KONÁ POD ZÁŠTITOU SESTIER MILKY A MAGDY VÁŠÁRYOVÝCH

KLAVÍRNY WORKSHOP 21. 5. 2016, 14. 00

KONCERT 21. 5. 2016, 17. 00

**Koncertná sieň ZUŠ
Nám. Sv. Trojice 4, Banská Štiavnica**

**Ida Černecká & František Pergler
klavír štvorručne**

Koncert z tvorby slovanských autorov

Antonín Dvořák:
(1841 - 1904)

Slovanské tance op. 46 (výber)

č. 1 C dur Presto (*Furiant*)

č. 2 e mol Allegretto scherzando (*Dumka*)

č. 3 As dur Poco allegro (*Polka*)

č. 5 A dur Allegro vivace (*Skočná*)

Ilja Zeljenka:
(1932 - 2007)

Musica slovaca

(v originálnej úprave autora pre klavír 4 - ručne)

Sergej V. Rachmaninov:
(1873 - 1943)

Six Morceaux, op. 11

1. Barcarolle – Moderato, g mol

2. Scherzo – Allegro, D dur

3. Chanson russe (*Ruská pieseň*) – Andantino cantabile, b mol

4. Valse – Tempo di Valse, A dur

5. Romance – Andante con anima, c mol

6. Slava (*Gloria*) – Allegro moderato, C dur

Slovanské tance op. 46 a op. 72 pre klavír 4-ručne majú v tvorbe **Antonína Dvořáka** výnimočné postavenie – obidva rady tancov prakticky okamžite po ich vydaní (I. rad – 1878, II. rad – 1886) zaznamenali doslova svetový úspech, ktorý katapultoval do tých čias neznámeho českého skladateľa medzi najväčšie hudobné zjavy svojej doby.

Dvořák ich skomponoval na objednávku berlínskeho vydavateľa Fritza Simrocka, ktorý na odporúčanie Johannesu Brahmsa najskôr vydal jeho piesňový cyklus *Moravské dvojspevy*. Simrock si želal skladby „podľa vzoru“ Brahmsových Uhorských tancov. Dvořák však v štylizácii zašiel ďalej – neuspokojil sa „len“ s harmonizáciou a štylizáciou pôvodných ľudových nápevov. Z tancov prevzal predovšetkým ich charakteristický rytmus, pričom osobitne v melodickej zložke, ktorá je plodom skladateľovho tvorivého ducha, zvýraznil slovanskú dušu plnú spevnosti a emotívnosti.

Na dnešnom koncerte odznie výber tancov z 1. radu. Obsahuje tance populárne – *Furiant C dur*, plný orchestrálnej zvukovosti, *Dumka e mol* s jej vrúcnu melodikou, ako aj menej frekventované – optimizmom naplnená *Polka As dur* i odľahčenosťou a vtipom strhujúca *Skočná A dur*.

Slovenský skladateľ **Ilja Zeljenka** je autorom rozsiahleho radu diel, z ktorých mnohé sa zapísali do fondu toho najvzácnejšieho, čo slovenská hudba poskytuje. ***Musica Slovaca*** vznikla v r. 1975 a bola venovaná Slovenskému komornému orchestru. Skladateľ vychádza z ducha slovenského folklóru, inšpirovali ho dve žatevné piesne z Čičmian a Dolného Vadičova. Na pomerne krátkej ploche sa striedajú rozmanité rytmické a melodické úseky, ktoré umožňujú bohatý priestor pre umelecké stvárnenie. Rozsahom malé komorné dielo sa stalo jednou z najpopulárnejších Zeljenkových skladieb. Autor ju prepracoval do viacerých inštrumentálnych verzií, jednou z nich je aj verzia pre klavír štvorručne.

Cyklus ***Six Morceaux, op. 11*** zaujíma v ranej tvorbe Rachmaninova celkom osobitné miesto. Odkrýva nové hudobné aspekty, s ktorými sa stretávame v jeho neskoršej tvorbe – snaha o kontinuálny, široko rozložený pohyb po klaviatúre, striedanie lyricky spevných, výrazne melodických častí s motorickými úsekmi, výrazné zastúpenie krátkych, rytmicky aktívnych prvkov, či typické rachmaninovské mohutné dynamické prílivy a odlivy vzbudzujúce dojem narastania a uvoľnenia energie.

Prvá časť – *Barcarolle* sa nesie v elegickej nálade. Niektoré melodické postupy môžu evokovať Čajkovského lyriku, avšak celkový emocionálny kolorit a spôsob melodického rozvíjania je typicky rachmaninovský – kratšie expresívne motívy skladateľ plynule a postupne rozvíja až do rozsiahlych, niekoľko desiatok taktov dlhých fráz. Akoby vlny rieky pohojdávali loďkou a unášali ju do nedozerných diaľav až za nekonečne široký obzor rozprestierajúci sa nad ruskou krajinou. *Scherzo* (druhá časť cyklu) upúta rytmickou sviežosťou a iskrivým humorom. Pozoruhodná hĺbka výrazu a originality zaznieva v tretej časti – *Thème Russe*. Skladba má baladicko-tragický podtext, vyrastá z jednoduchého melancholického nápevu, ktorý sa postupne zahusťuje, dynamicky i tempovo graduje. Nasledujúca štvrtá časť *Waltz* prináša náladový kontrast – šarmantný valčík vo francúzskom uvoľnenom štýle, v ktorom možno postrehnúť príbuznosť s hudbou Gabriela Faurého (*Kitty-Valse* zo suity *Dolly*). Vystrieda ho nádherná *Romanca* – reprezentujúca najosobitejšia a najvlastnejšia ruský vokálny hudobný žáner. Rachmaninov nezaprie, že v tejto forme je skutočným majstrom. Štvorručná klavírna faktúra mu navyše umožňuje veľkoryso rozvinúť bohaté polyfónne pradiivo hlasov a obsahovo maximálne nasýtiť vnútorný život skladby. Cyklus uzatvára oslavný duchovný chorál – *Slava*, ktorý je symbolickým vyjadrením Rachmaninovho hlbokého vzťahu ku kresťanstvu a k pravoslávnej liturgii. Elegické a tragické tóny predchádzajúcich častí nenávratne miznú v žiarivom znení zvonov nádeje a večnej radosti.